

Breederode
Hogeschool

Stichting
Wetenschap Balans

Handleiding:

Leergang
Integrale (psycho) geriatrische psychiatrie
voor
‘Onbegrepen gedrag’

Versie: april 2018

Inhoud

1.	Inleiding	3
3.	Leergangcompetenties	4
4.	Leergangresultaten	4
5.	Opdrachten	6
6.	Toetsingscriteria	7
7.	Literatuur	7
8.	Algemene informatie	8
	Feedback en beoordeling	11
9.	Programma inhoud	12

1. Inleiding

Om de kwaliteit van zorg voor kwetsbare ouderen in het verpleeghuis te verbeteren, is een integrale benadering noodzakelijk. Kwaliteit van leven en zelfmanagement zijn centrale waarden, ook voor kwetsbare ouderen met meervoudige (neuro-)psychiatrische problematiek. Effectieve psycho-sociale zorg en behandeling moet daarom gericht zijn op zowel de kwetsbare oudere met zijn unieke, persoonlijke eigenschappen als op zijn omgeving.

Om integrale, hoog complexe zorg en behandeling aan te kunnen bieden, is het belangrijk dat alle disciplines in het verpleeghuis met elkaar samenwerken en goed geschoold zijn. Onlangs heeft IGZ en Vilans hierover een rapport laten verschijnen waarin zij een 8 punten aanpak introduceren voor 'Onbegrepen Gedrag'. Niet alleen de kennis en vaardigheden op het gebied van somatische aspecten blijkt van belang. Juist deze kennis in combinatie met de kennis en vaardigheden op het gebied van psycho-sociale zorg en behandeling zorgen ervoor dat de kwaliteit van zorg verbeterd wordt. Het gaat bijvoorbeeld om interventies op het gebied van belevingsgerichte zorg (realiteit en oriëntatietraining/benadering, validation, snoezelen), waar nodig aangevuld met psychotherapeutische interventies – aangepast aan het niveau van cognitief functioneren/van de dementie – zo is wetenschappelijk aangetoond.

In de problematiek van dementie en overige cognitieve aandoeningen vormen de stemmings- en gedragsproblemen (ook wel 'Onbegrepen gedrag' genoemd) de belangrijkste factor. Ook als het gaat om de ervaren overbelasting van de mantelzorg in samenhang met een laag competentiegevoel. Tot de cognitieve aandoeningen rekenen we onder meer de ziekte van Alzheimer, vasculaire dementie, dementie op jongere leeftijd, Korsakov, Lewy Body Dementie, Fronto-temporaal Dementie en Niet Aangeboren Hersenletsel (NAH).

In deze leergang gaan we uit van een 'stepped care' model. Met name in de laatste 2 stappen, belevingsgerichte zorg en psychotherapeutische interventies kan het verschil gemaakt worden met andere zorgaanbieders. In een groot onderzoek is wetenschappelijk aangetoond dat psychotherapeutische interventie, aangepast aan het niveau van cognitief functioneren/de dementie, tot wel 100 % meerwaarde heeft (Bakker e.a. 2010/11).

Om matige tot ernstige stemmings- en gedragsproblemen effectief aan te pakken is het van groot belang dat de zorgprofessionals goed hierin zijn opgeleid en geen handelingsverlegenheid ervaren.

Deze leergang gaat uit van een interdisciplinaire, integrale benadering van de verschillende psychogeriatrische en psychiatrische problemen ('Onbegrepen gedrag') bij kwetsbare ouderen en de belasting van de mantelzorgers. Er wordt gebruikgemaakt van evidence based interventies die zowel op de mogelijkheden als de beperkingen van de individuele zorgvrager zijn gericht. De deelnemer formuleert zijn persoonlijke leerdoelen en werkt hieraan gedurende de gehele leergang op basis van eigen casuïstiek.

2. Accreditatie

De leergang 'Integrale (psycho)geriatrische psychiatrie' is geaccrediteerd voor verpleegkundig specialisten en paramedici. Accreditatie voor specialisten ouderengeneeskunde is per leergang aan te vragen.

3. Leergangcompetenties

De leergang draagt bij aan de competenties zoals die benoemd zijn in de CanMeds (Canadian Medical Education Directions for Specialists), zijn de rolnummers:

- 1) Vakinhoudelijk handelen
- 2) Communicator
- 3) Samenwerkingspartner
- 5) Maatschappelijk handelen
- 6) Organisatie
- 7) Professional en kwaliteitsbevorderaar

4. Leergangresultaten

De volgende doelen zijn door u bereikt:

1. Het ontwikkelen en versterken van de eigen professionele vaardigheden ten aanzien van interdisciplinaire (psycho) geriatrische 'Stepped Care' behandeling en zorg van (neuro-) psychiatrische problematiek: in klinische en ambulante setting.
2. Instaat zijn de opgedane kennis en kunde te implementeren in eigen professionele werkomgeving
3. Het hanteren van D.S.A. diagnostiek met betrekking tot ziekte(n) en functiekenmerken, individugericht en interdisciplinair werken, waarvan het gebruik maken van kennisverschillen tussen de disciplines deel uit maakt
4. Het optimaliseren van een interventie gerichte attitude vanuit respect voor en gelijkwaardigheid aan de cliënt met (psycho) geriatrische problematiek en mantelzorger waarbij de problemen en mogelijkheden van de cliënt en zijn systeem voorop worden gesteld.
5. Het kunnen vertalen van de opgedane kennis naar preventie en maatschappelijke ontwikkelingen.
6. Het ruimte bieden om vanuit persoonlijke motieven gekoppeld aan positie en deskundigheid een eigen professionele bijdrage te leveren aan de leergang.

De deelnemer formuleert eigen leerdoelen en werkt hier gedurende de cursus aan op basis van eigen casuïstiek.

5. Opdrachten

Tijdens de leergang wordt gewerkt aan diverse opdrachten:

1. Les presentatie (maximaal 20 minuten)

U bereidt samen met anderen een of meerdere modules voor, gebruikmakend van de opgegeven literatuur. De vorm van presentatie is vrij. De verdeling vindt plaats op de eerste cursus dag. De presentatie vormt de start van het betreffende les dagdeel.

2. Opdracht I Casus

Per dagdeel (muv dagdeel 1 en 2) wordt door enkele deelnemers een bij het onderwerp passende casus vanuit de eigen praktijk gepresenteerd. De verdeling vindt plaats op de eerste cursus dag. Het doel is de casuïstiek te gebruiken als gezamenlijke praktijk oefening van het geleerde. De praktijk oefening gebeurt in kleine groepen, met een plenaire terugkoppeling.

3. Opdracht II Casus (maximaal 4 A4)

De casus van de door u bij aanvang van de cursus beschreven cliënt vormt de basis voor de uitwerking van:

- een DSA-schema;
- een analyse van de verzamelde gegevens, dit houdt in dat u een hypothese vormt, die u verkregen heeft na brainstorming over de verschillende DSA-velden (de diverse cliënt-kenmerken);
- een formulering van een behandelplan;
- een motivatie van de daarbij gekozen 'stepped care' interventies;
- een beschrijving van de uitvoering en het resultaat.

Dit bereidt u zodanig voor dat in de laatste bijeenkomst een van de casussen als weergave van een multidisciplinaire bijeenkomst kan fungeren (minimaal 7 kopieën).

4. Opdracht III Jaarplan (maximaal 4 A4)

U werkt voor uw eigen professionele setting een jaarplan uit waarin de volgende aspecten aan de orde moeten komen: -Beschrijf de setting, waarin u werkzaam bent vanuit het perspectief van een integrale

benadering van cliënten met (neuro-)psychiatrische problematiek;

-Geef aan of u de DSA als middel tot een integrale 'stepped care' benadering van cliënten in uw professioneel handelen vorm kunt geven ?

-Beschrijf aan welke voorwaarden in uw setting voldaan moet zijn, voordat de DSA ingevoerd zou kunnen worden;

-Wanneer in uw setting de DSA niet geïntroduceerd zou kunnen worden, beschrijf dan de redenen hiervan en mogelijke alternatieven.

De casus en het jaarplan moeten uiterlijk na de achtste cursusdag in zevenvoud in bezit zijn van de hoofddocent.

5. Evaluatie Intervisie

Door middel van een reflectie verslag (als onderdeel van het casus verslag) over bovenstaande wordt de voortgang besproken. Formele momenten zijn de tussen evaluatie op dagdeel vijf en de eind evaluatie op dagdeel negen.

6.Toetsingscriteria

Alle opdrachten dienen via e-mail te worden ingeleverd in word t.b.v. docent. De opdrachten worden getoetst op bovenstaande criteria en aspecten

7.Literatuur

Literatuur wordt gecommuniceerd via e-mail.

8. Algemene informatie

8.1 Stichting Wetenschap Balans

De leergang is ontwikkeld door Stichting Wetenschap Balans en wordt uitgevoerd in samenwerking met Breederode Hogeschool. De leergang wordt gecoördineerd door de opleidingscoördinator.

Missie

Stichting Wetenschap Balans wil door investeren in volwaardige opleidingen professionals daadwerkelijk bevoegd en bekwaam maken voor de gezondheidszorg voor kwetsbare ouderen. Hierbij hebben wij nadrukkelijk oog voor de context waarin onderzoek, opleiding en behandeling & zorg plaatsvinden.

Kernwaarden:

Om onze missie te kunnen realiseren en onze visie waar te kunnen maken, handelen we volgens drie kernwaarden. We zijn professioneel methodisch, innovatief en betrokken.

Professioneel-methodisch:

Onze medewerkers zijn betrouwbare professionals. Onze wetenschappelijke kennis geldt als leidraad om de kwaliteit van de gezondheidszorg voor kwetsbare ouderen te verbeteren. We werken samen op basis van vertrouwen en respect.

Innovatief:

Onze medewerkers werken ambitieus aan innovatieve denkrichtingen. Hierbij streven we naar een mentaliteit van anders durven denken en doen om zo tot nieuwe inzichten te komen om de gezondheidszorg voor kwetsbare ouderen verder te professionaliseren. Innovatie is de motor die de wetenschap, het onderwijs en de gezondheidszorg moet brengen naar een hoger niveau; vol durf, ambitie en optimisme.

Betrokken:

Onze medewerkers doen hun werk met hart en ziel. Onze betrokkenheid laten we zien door ons te verplaatsen in de belevingswereld van de professional en in te spelen op de manco's van de gezondheidszorg voor kwetsbare ouderen in Nederland. We bieden oplossingen voor specifieke wensen en behoeften en spelen flexibel in op wisselende omstandigheden in de Nederlandse zorgmarkt.

Kerntaken:

SW Balans staat voor expertise op het gebied van: **Preventie, Ziekenhuis-thuis transities, Psychiatrie, Opleidingen, Wetenschappelijk onderzoek en Advisering.**

8.2 Breederode Hogeschool

Stichting Breederode Hogeschool is hét instituut voor opleidingen in zorg en welzijn met een excellente kwaliteit en innovatieve scholing. Het is onze ambitie om zorgprofessionals op te leiden die een waardevolle en innovatieve bijdrage kunnen leveren binnen de gezondheidszorg van nu en in de toekomst.

Stichting Breederode Hogeschool levert met haar hoog kwalitatieve opleidingen een duurzame bijdrage aan mens en maatschappij. Met een sterke focus op de individuele wensen, belangen en het welzijn van onze cursisten, relaties en medewerkers wil Stichting Breederode Hogeschool toonaangevend in de sector zijn. Dit bereiken wij met de beste producten en dienstverlening in de sector, ondersteund door professionele en gemotiveerde medewerkers die zich inzetten voor innovatieve topprestaties en een duurzame groei.

Stichting Breederode Hogeschool biedt op deze wijze voor alle stakeholders de beste voorbereiding op de toekomst.

Al onze opleidingen worden vormgegeven in samenspraak met het werkveld en experts uit het vakgebied.

Stichting Breederode Hogeschool werkt op gebied van ontwikkeling en uitvoering van onderwijs daarom samen met partners om zo tot de best mogelijke opleidingen te komen.

8.3 Locatiegegevens

Stichting Wetenschap Balans is bereikbaar via:

Lichtenauerlaan 102

3062 ME Rotterdam

Telefoon: +31(0)6-46741683

E-mail: info@swbalans.nl

Breederode Hogeschool is bereikbaar via:

Wijnhaven 36

3011 WS Rotterdam

Telefoon: +31(0)10-3042340

Email: info@breederode.nl

De leslocatie wordt uiterlijk 3 weken voor aanvang van de opleiding vastgesteld.

Dit is afhankelijk van het aantal inschrijvingen per locatie.

8.4 Betrokkenen bij het opleidingsproces

Opleidingsmanagement

Voor de concrete inhoudelijke uitvoering van de leergang is een coördinerend hoofddocent verantwoordelijk. Marjo de Bot (jmedebot@gmail.com) is bereikbaar via mailadres De opleidingscoördinator draagt zorg voor de acquisitie en regelt tijdige inzet van docenten. Daarnaast coördineert de coördinerend hoofddocent naast de examencommissie activiteiten met betrekking tot:

- intakeprocedure;
- toetsing en examinering;
- vrijstellingen en herkansingsmogelijkheden.

Backoffice

Voor de opleiding is een Backoffice ingericht die zorgdraagt voor alle operationele werkzaamheden. Dit Backoffice kan door deelnemers rechtstreeks worden benaderd betreffende voorkomende praktische zaken. De medewerkers van de Backoffice zijn telefonisch bereikbaar via +31(0)10-3042340 of per e-mail via info@breederode.nl. De medewerkers van de Backoffice fungeren als aanspreekpunt voor rooster technische zaken, communicatie met docenten, locatie, literatuur, aan- en afwezigheidsregistratie en administratieve werkzaamheden.

Docenten

Docenten hebben ruime praktijkervaring binnen de zorg en/of aanpalende terreinen. Senioriteit, enthousiasme en betrokkenheid zijn kernelementen bij hun aanpak. De docent wekt bij de deelnemer interesse voor het vakgebied en stimuleert hen hun competenties binnen dit vakgebied verder tot ontwikkeling te brengen. De docent creëert hierbij waar mogelijk raakvlakken met de eigen praktijk van de deelnemers en streeft ernaar optimaal aan te sluiten bij hun belevingswereld.

Voortijdige beëindiging en/of uitsluiting

De opleidingscoördinator kan in het belang van de opleiding en de studievoortgang van anderen een deelnemer de verdere toegang tot de bijeenkomsten ontzeggen als er sprake is van onregelmatigheden. Hiervan kan uiteraard pas sprake zijn bij zwaarwegende omstandigheden en na herhaalde gesprekken c.q. waarschuwingen. Bij, al dan niet vrijwillige, voortijdige beëindiging van de opleiding vindt geen restitutie plaats van deelnamekosten, kosten voor leermiddelen en arrangementskosten. Het gehele bedrag dient te worden voldaan.

Tijdsinvestering

De bijeenkomsten (modules) van de leergang zijn ingepland in bijeenkomsten van 3 uur, wekelijks of om de week. Zelfstudie neemt ongeveer 5 uur per week in beslag. Onder zelfstudie valt naast de theoretische verdieping ook het uitwerken van de opdrachten.

Werkveldadvies

Om praktijkgerichte opleidingen te kunnen vormgeven en aanbieden is het belangrijk diepgaande contacten te hebben met de werkvloer van de professional. Begrijpen wat er speelt en aan welke kennis en vaardigheden er behoefte is. Daarom zijn er contacten met het beroepsregister en met betrokkenen in het werkveld.

Kwaliteitszorg

In het kader van kwaliteitsborging en –optimalisatie vindt een groot aantal activiteiten plaats, zowel op het niveau van de organisatie als op het niveau van de opleiding. De kwaliteit van de opleiding wordt door Stichting Wetenschap Balans geborgd.

Feedback en beoordeling

Te allen tijde kan met een gerichte duidelijke ondersteuningsvraag een beroep worden gedaan op de coördinerend hoofddocent. De portfolio opdracht wordt slechts éénmaal beoordeeld. Herkansen kan alleen bij niet voldaan.

Wijze van aanleveren

De coördinerend hoofddocent zal steeds met de deelnemer afspreken hoe materialen aangeleverd worden. Over het algemeen zal dit digitaal zijn per e-mail. Opdrachten mogen alleen ingeleverd worden in word of pdf format. Andere formats zullen niet worden beoordeeld en/of als 'niet voldaan' worden beoordeeld.

Onderwijs examenreglement

Breederode Hogeschool heeft een Toetsbeleid opgesteld waarin onder andere de wijze van onderwijs en toetsing worden vastgelegd. Dit toetsbeleid is op te vragen bij de medewerkers van de Backoffice.

9. Programma inhoud

Hier vindt u per dagdeel de onderwerpen van de modules. De programma's van die dagdelen en de voorbereidingen kunnen in de loop van de opleiding tussentijds aangevuld of gewijzigd worden.

In het rooster kunt u zien op welke datum welke les zal plaatsvinden.

Dagdeel 1a	Introductie / start begeleide intervisie / intro eindopdracht
Doelen:	De cursist: <ul style="list-style-type: none"> -Is bekend met de opzet van de leergang/module; -Is bekend met de procedures en e-mail adressen coördinerende hoofddocent en mede cursisten; -Kent het onderscheid tussen normaal gedrag en (neuro-) psychiatrische problematiek.
Vorbereiding:	Bestudeer: <p>Titel: "<i>Psychiatrische functiestoornissen bij kwetsbare ouderen</i>".</p> <p>Schrijver: Ton Bakker e.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Voorwoord (bladzijdes IX en X) en Hoofdstuk 1 (bladzijdes 2 t/m 10); -Maak een schriftelijk overzicht van uw persoonlijke leerverwachtingen, welke u tijdens de eerste bijeenkomst inlevert; - Noteer puntsgewijs de gegevens in termen van (neuro-) psychiatrische problematiek van een cliënt (uw casus bij deze leergang) uit uw praktijksituatie, welke de leidraad voor u zal zijn tijdens het bestuderen van de aangeboden leerstof tijdens de leergang.
Onderwerpen:	<ul style="list-style-type: none"> - Wederzijdse kennismaking; - U brengt uw persoonlijke leerverwachtingen in met betrekking tot ontwikkelingen in de (psycho) geriatrie uitgaande van de gangbare versus integrale interdisciplinaire 'stepped care' zorg en behandeling; - U neemt kennis van de opzet van de leergang, de lesmethode en de opdrachten.
Dagdeel 1b	Integrale (psycho) geriatrische psychiatrie
Doelen:	De cursist leert vanuit de gezond ouder wordende mens een visie te ontwikkelen op kwetsbare (psycho) geriatrische cliënten en deze onderling te bekritisieren.
Vorbereiding:	Bestudeer: <p>Titel: "<i>Klinisch redeneren bij ouderen</i>"</p>

Dagdeel 2	Introductie Dynamische Systeem Analyse
Doelen:	De cursist: <ul style="list-style-type: none"> - Neemt kennis van de domeinen van het DSA-model en leert deze domeinen te zien als een onderdeel van het totale proces; - Leert het model als middel tot een voortdurend creatief proces van hypothesevorming hanteren; - Heeft inzicht in de visie m.b.t. de cyclische benaderingswijze van (psycho) geriatrische cliënten vanuit de 'stepped care' methode en is bereid deze toe te passen in de gegeven oefensituatie.
Vorbereiding:	Bestudeer: <p>Titel: " <i>Klinisch redeneren bij ouderen</i>"</p> <p>Schrijver: Ton Bakker e.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoofdstuk 2, bladzijdes: 59 (Classificaties zoals ICF) tot en met 63 (tot Conclusie) Schrijver: Vera Habes; - Hoofdstuk 5, bladzijdes: 93 t/m 96 (tot 5.3.3.) Schrijver: Vera Habes e.a. <p>Titel: " <i>Kleur bekennen in de Psychogeriatric</i>"</p> <p>Schrijver: Mandy van Helden</p> <p>http://swbalans.nl/wp-content/uploads/Kleur-bekennen-in-de-psychogeriatric.pdf</p> <p>-Noteer kanttekeningen.</p>
Onderwerpen:	<ul style="list-style-type: none"> - Uitleg op DSA-domeinen, hun wisselwerking en het autonomie/zelfmanagement-begrip; - Hypothese proces in relatie tot invalshoek van verschillende disciplines naar geconstateerde functie- en ziektekenmerken van de cliënt en mantelzorger; - Procesmatig karakter; - Relatie DSA - DSM V/ ICF systematiek: overeenkomsten en verschillen; - Eigen (praktijk-) ervaring van cursisten; - Oefening met uitgereikte casus.

Dagdeel 3	Stepped care: psychotherapeutisch behandelproces en therapeutische relatie
Doelen:	<p>De cursist:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Is in staat het interventieproces als iteratief gegeven te hanteren vanuit de 'stepped care' methode; - Is in staat de vanuit verschillende disciplines geformuleerde deelplannen te zien als afgeleiden vanuit het integrale behandel/zorgplan; - Is in staat vanuit de mogelijkheden en problemen van de cliënt het behandel/zorgplan te formuleren, waarbij u erop gericht bent de autonomie van de cliënt zo optimaal mogelijk na te streven; - Formuleert vanuit inzicht in de verschillende invalshoeken per discipline het Behandel/zorgplan.
Vorbereiding:	<p>Bestudeer:</p> <p>Titel: " <i>Psychiatrische functiestoornissen bij kwetsbare ouderen</i>" Schrijver: Ton Bakker, e.a. Hoofdstuk 11: bladzijdes: 162 t/m 170.</p> <p>Titel: " <i>Klinisch redeneren bij ouderen</i>" Schrijver: Ton Bakker e.a. Stepped Care: bladzijdes: 371 en 372 en 385 t/m 387 Schrijver Leonie van Assen.</p> <p>Titel: Notitie 'Stepped Care' Schrijver: Ton Bakker</p> <p>Titel: Notitie Onbegrepen gedrag gebaseerd op de 8 kernelementen van IGJ-Vilans Bijlage 1 A</p> <p>Titel: Stepped Care Schrijver: Ton Bakker Bijlage 1 B</p> <p>Noteer kanttekeningen</p>
Onderwerpen:	<ul style="list-style-type: none"> -Betekenis integraal interdisciplinair behandel/zorgplan en relatie met eelplannen (DSA integraal en individueel disciplineplan); -Rol/plaats mogelijkheden van de cliënt ten opzichte van autonomie/zelfmanagement; -Interdisciplinair samenwerken; -'Stepped Care' -Acht kernelementen van IGZ-Vilans toelichten en rol hiervan in zorgproces. <p>Oefening:</p>

	-Neem plaats in een multidisciplinair samengestelde groep: kom tot het opstellen van een DSA analyse en een integraal behandel/zorgplan voor de ingebrachte casus.
--	--

Dagdeel 4	Sociale levensgeschiedenis: systeemfactoren en sociotherapeutisch klimaat
Doelen:	<p>De cursist:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Is in staat de rol van de sociale- en levensgeschiedenis en sociotherapeutisch klimaat te plaatsen in relatie tot de andere kenmerkgebieden binnen de DSA; - Neemt kennis van het proces van informatieverzameling; - Onderkent het belang en de beperkingen van het afnemen van de heteroanamnese; - Beheerst de basis begrippen van het sociotherapeutisch klimaat. <p>In het college ligt de nadruk op de volgende hoofdthema's:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Inzicht in de waarde van een genogram •Inzicht in de waarde van een ecogram •Verdiepende ervaringen opgedaan op het gebied van levensverhalen, het wisselen van perspectief, en de wij-systemen. •Ervaring opgedaan in type vragen zoals directe vragen, trage vragen, en systemische vragen. •Inzicht in het sociotherapeutisch proces bij kwetsbare ouderen
Voorbereiding:	<p>Bestudeer:</p> <p>Titel: " <i>Klinisch redeneren bij ouderen</i>"</p> <p>Schrijver: Ton Bakker e.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Hoofdstuk 6.3 bladzijdes 121 t/m 127, Schrijver: Jeroen Dikken; -Hoofdstuk 9c bladzijdes 419 t/m 433, Schrijver: Ton Bakker e.a. <p>-Maak een overzicht van praktijkvoorbeelden, waarbij de relatie tussen het gedrag op dat moment van de cliënt in relatie wordt gebracht met feiten uit de sociale geschiedenis en het sociotherapeutisch klimaat.</p> <p>Vorbereidende vragen,</p> <ul style="list-style-type: none"> •Teken jouw persoonlijke ecogram of sociale cirkel •Teken jouw persoonlijke genogram •Bestudeer het verschil tussen de piramide van Maslov en de piramide van Pinto. •Beschrijf 2 activiteiten die je graag doet of beleeft. Denk hierbij aan bv: <ul style="list-style-type: none"> ▪Is het actief of passief? ▪Welke zintuigen spelen hierbij een rol? ▪Welke mensen spelen hierbij een rol? ▪Is de activiteit veranderd van karakter? (bv van kijken naar zelfdoen) ▪Heeft jouw systeem van oorsprong hier een plek in?
Onderwerpen:	<p>Levensgeschiedenis:</p> <p>* Praktische aspecten, informatieverzameling;</p>

	<ul style="list-style-type: none">* Belang analyse fase;* Integratie t.o.v. andere functiegebieden;<ul style="list-style-type: none">* Late gevolgen van vroege (interpersoonlijke) trauma's (incest, mishandeling). * Sociale situatie:<ul style="list-style-type: none">* Eenzaamheid;* Kluwen-relaties in familie;* Los-zand relaties in familie. * Sociotherapeutisch klimaat:<ul style="list-style-type: none">* Vier niveaus;* Organisatorische aspecten. <p>Oefening:</p> <ul style="list-style-type: none">* De bijeenkomst heeft het karakter van ervaren, uitwisselen en inspireren.
--	---

Dagdeel 5	Agressie
Doelen:	De cursist: <ul style="list-style-type: none"> - Kan de diversiteit van agressie als (neuro-) psychiatrische uitingsvorm binnen de (psycho-)geriatrie onderscheiden; - Is doordrongen van het feit, dat een analyse en het op basis daarvan kiezen van een strategie, essentieel is in het omgaan van cliënten met agressie als gedragsuiting; - Heeft inzicht gekregen in het feit dat het eigen aandeel in de interactie van invloed is op de analyse en de strategische keuzes.
Vorbereiding:	Bestudeer: Titel: " <i>Klinisch redeneren bij ouderen</i> " Schrijver: Ton Bakker e.a. Hoofdstuk 8 ^e bladzijdes 375 t/m 387, Schrijver Leonie van Assen. Titel: " <i>Klinisch redeneren bij ouderen</i> " Schrijver: Ton Bakker e.a. Hoofdstuk Agressie, Schrijvers: Ronald Geelen en Ton Bakker. Bijlage 2 Het artikel 'Juridische normering en het therapeutisch proces', J. Legemaate. Bijlage 3 Link: https://www.dwangindezorg.nl/psychiatrische-problemen .
Onderwerpen:	<ul style="list-style-type: none"> - Verschillende psychodynamische achtergronden van agressie; - Omgangstechnieken (ook extramuraal); - BOPZ-aspecten: <ul style="list-style-type: none"> * Onderhandelattitude; * Creativiteit; * Nood- en dwangmaatregelen. Oefening: -Oefening ingebrachte casus.

Dagdeel 6	Seksualiteit (Intimiteit en seksualiteit bij ouderen in de psychogeriatric)
Doelen:	<p>Intimiteit en seksualiteit zijn in de ouderenzorg onderwerpen die beperkt de aandacht krijgen. Het speelt op alle momenten van de dag zowel bij de cliënt , de familie, mantelzorger en zeker ook bij de zorgverlener. Hoe aandachtig zijn we hierop, raken we in handelingsverlegenheid? Wat hebben we nodig om hier respectvol vorm en inhoud aan te geven? Wat vraagt dat van de woonomgeving , gedragscodes? Durven wij hierover het gesprek aan te gaan met de cliënt/familie/partner, met elkaar? De aangeboden literatuur , documentaires dragen bij aan het inhoudelijk gesprek hierover.</p> <p>De cursist heeft kennis opgedaan t.a.v:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het belang van intimiteit en seksualiteit op kwaliteit van leven. - Hoe om te gaan met aspecten van intimiteit en seksualiteit waar je in je werk mee geconfronteerd wordt. - De behoefte aan intimiteit , privacy, seksualiteit te herkennen en te leren hanteren.
Vorbereiding:	<p>a. Te bestuderen literatuur en documentaires: Notitie: seksualiteit V&VN(bijlage) Notitie: The last taboo (bijlage) Artikelen: www.innovatiekringdementie.nl, http://www.innovatiekringdementie.nl zoekterm : intimiteit en seksualiteit Documentaire "69 liefde ,seks en senior op www.npo.nl<http://www.npo.nl Documentaire "ontregeld", casus Rein. NPO.nl is de vindplaats van programma's van de publieke omroep www.npo.nl</p> <p>b. Maak een overzicht van concrete ervaringen in uw werksituatie, waarbij zowel de mogelijkheden als onmogelijkheden om seksualiteit bespreekbaar te maken een rol hebben gespeeld. Denk hierbij in het bijzonder aan de begrippen vooringenomenheid en tegenoverdracht.</p> <p>c. Neem kennis van Stichting Alternatieve Relaties (S.A.R.) gevestigd in Zeist telefoonnummer 030 - 6960809.</p>
Onderwerpen:	<ul style="list-style-type: none"> - Verschillende aspecten van de DSA-domeinen, met name lichamelijke, sociale context, en dergelijke). - Ambivalentie bespreekbaar maken, <u>niet</u> opheffen; hoe gaat cursist er mee om. - Oefening ingebrachte casuïstiek en ervaringen

Dagdeel 7	Cognitieve functiestoornissen / dementie
Doelen:	De cursist: <ul style="list-style-type: none"> - Verwerft kennis en inzicht met betrekking tot neurale aspecten van leren en informatie verwerken; - Ontwikkelt inzicht met betrekking tot de dynamiek van geheugenstoornissen en de rol van stress in dit proces; - Heeft inzicht in de invloed van de cognitie en de persoonlijkheidskenmerken van de cliënt in de wijze waarop hij de omgeving waarneemt en met de omgeving omgaat; - Kent de belangrijkste dementie beelden.
Vorbereiding:	Bestudeer: Titel: " <i>Klinisch redeneren bij ouderen</i> " Schrijver: Ton Bakker e.a. -Hoofdstuk 8a bladzijdes 320 t/m 335, Schrijver Rose-Marie Droës; -Noteer kanttekeningen.
Onderwerpen:	<ul style="list-style-type: none"> * Neurale netwerken: * Ontwikkeling; * Stabiele fase (balans tussen vernieuwing en afbraak); * Synapsen / transmitters. * Stress en leren: <ul style="list-style-type: none"> * V/C ratio als kern principe.(Verandering/Controle ratio) * Relatie cognitie met de andere DSA-domeinen, met name: <ul style="list-style-type: none"> * Persoonlijkheid(s) - (ontwikkeling); * Beleving; * Sociale / levensgeschiedenis context; * Neurologie (somatiek). Oefeningen: <ul style="list-style-type: none"> - A. Kijk naar de Cd-Rom van de afname van de MMSE en maak zodanig aantekeningen dat u in staat bent in de groep het observatieformulier in te vullen; - B. Oefening ingebrachte casus.

Dagdeel 8	Depressie, angst en paniek
Doelen:	De cursist: <ul style="list-style-type: none"> - Neemt kennis van de symptomen van de depressie, angst en paniekstoornissen in hoofdlijnen; - Is in staat op basis van gegevens en informatie uit een casus deze te analyseren op de volgende punten: <ol style="list-style-type: none"> 1. Op welke ervaringen de depressie, angst-of paniekstoornis een reactie is; 2. Welke rol de depressie, angst- of paniekstoornis heeft; 3. Welke uitspraken u kunt doen, strategische keuzes er in de behandeling gemaakt kunnen worden?
Vorbereiding:	Titel: " <i>Psychiatrische functiestoornissen bij kwetsbare ouderen</i> " Schrijver: Ton Bakker, e.a. -Hoofdstuk 3 bladzijdes 31 t/m 43, Schrijver Petra Aalten e.a -Hoofdstuk 5 bladzijdes 57 t/m 69, Schrijver T Botteram e.a.
Onderwerpen:	Ervaringen en het vervolg: over depressie, angst en paniekstoornissen binnen de (psycho) geriatric. Oefening: Neem plaats in een subgroep en analyseer de ingebrachte casus op de volgende punten: <ol style="list-style-type: none"> 1. Op welke ervaringen de depressie, angst- en paniekstoornis een reactie is; 2. Welke rol de depressie, angst- en paniekstoornis heeft; 3. Welke uitspraken u kunt doen, strategische keuzen er in de behandeling gemaakt kunnen worden.

Dagdeel 9	Tussenevaluatie intervisie en eindopdracht
Doelen:	De cursist: <ul style="list-style-type: none"> - Is in staat een casus te maken en deze te analyseren aan de hand van het DSA schema en op grond daarvan hypothesen te formuleren; - Is in staat om de geboden lesstof te verbinden met uw praktijk; - De casus te bespreken met de mede cursisten.
Vorbereiding:	Meebrengen van de eigen casus waarbij het accent ligt op hypothese en analyse en niet op het invullen van het DSA schema.
Onderwerpen:	Bespreken van eigen casuïstiek.

Dagdeel 10	Somatisch-symptoom stoornissen / S(omatische) O(nverklaarbare) L(ichamelijke) K(lachten) [SOLK]
Doelen:	<p>De cursist:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Is in staat de verschillende beelden van de somatisch-symptoom stoornissen te onderscheiden; - Is in staat de relatie tussen somatisch lijden en psychiatrisch lijden te leggen; - Kan de risico's herkennen; - Heeft kennis van de onderliggende psychodynamiek en de behandelopties.
Vorbereiding:	<p>Titel: Somatoforme stoornissen in de psychogeriatric</p> <p>Schrijver: M. van Helden e.a..</p> <p>Bijlage 4</p> <p>Titel: Psychiatrische functie stoornissen bij kwetsbare ouderen,</p> <p>Schrijver: Ton Bakker e.a..</p> <p>Hoofdstuk 4 bladzijdes 47 t/m 55, Schrijver C.M. van der Feltz-Cornelis.</p>
Onderwerpen:	<ul style="list-style-type: none"> - Verschillende beelden van de somatisch-symptoom stoornissen; - De relatie tussen somatisch lijden en psychiatrisch lijden; - De psychodynamiek en de behandelopties. <p>Oefening:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oefening ingebrachte casus.

Dagdeel 11	Delier en andere Somatische factoren
Doelen:	<p>De cursist:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ontwikkelt inzicht in de complexiteit van de somatiek en de invloed op het functioneren van de cliënt m.n. delier; vallen en ondervoeding/dehydratie; - Verwerft inzicht met betrekking tot de waarde van de organiciteit in het functioneren van de cliënt; - Leert vanuit de mogelijkheden op het gebied van het somatisch functioneren van de cliënt m.n. bij delier, vallen en ondervoeding/dehydratie deze te integreren binnen het behandel/zorgplan en de daarbij behorende deelplannen; - Signaleert een verandering in uw denken en functioneren waarin u de beperkingen van een mono-disciplinaire aanpak kunt afzetten tegen de mogelijkheden van een inter-disciplinaire aanpak.
Vorbereiding:	<p>Titel: " <i>Klinisch redeneren bij ouderen</i>" Schrijver: Ton Bakker e.a. Hoofdstuk 8^p bladzijdes 337 t/m 348, Schrijver Herbert Habes (Delier: wisselend bewolkt bewustzijn).</p> <p>Titel: " <i>Klinisch redeneren bij ouderen</i>" Schrijver: Ton Bakker e.a. Hoofdstuk 7d en 7^e bladzijdes 181 t/m 223, Schrijver 7d Anne Larue e.a. (Vallen en valpreventie); 7^e Hinke Kruizinga ea (Ondervoeding en dehydratie).</p>
Onderwerpen:	<ul style="list-style-type: none"> - Rol organiciteit mn delier; vallen en ondervoeding/dehydratie - Multipathologie - Relevante DSA-domeinen, met name: <ul style="list-style-type: none"> * Somatisch en cognitie; * Eigen existentiële waarden van de cliënt met organiciteit. <p>Oefening:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oefening ingebrachte casus.

Dagdeel 12	Paramedische vaktherapie
Doelen:	<p>De cursist:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Neemt kennis van en kent de mogelijkheden in relatie tot de DSA-kenmerken van de volgende therapieën: <ul style="list-style-type: none"> * Muziek/ psychomotore therapie; * PM; ergotherapie/ logopedie/ fysiotherapie/ diëtiëk. -Ervaat welke de invloed van vaktherapie op het functioneren van de mens is; individueel en in groepsverband.
Vorbereiding:	<p>Titel: <i>Meer kwaliteit van Leven; Integratieve Persoonsgerichte Dementie zorg</i> Schrijver: Rose-Marie Droes e.a. Hoofdstuk 7 bladzijdes 109 t/m 125, Schrijver: Rose-Marie Droes e.a. (Activeringsstrategieën).</p> <p>Titel: 'De vergeetachtige vergeten? psychomotorische therapie bij demente depressieve ouderen', Schrijver: Jolanda Oudhof.</p> <p>Titel: 'Creatieve therapie sluit aan bij behoeften van demente bejaarden', Schrijver: P.M. Wiering.</p>
Onderwerpen:	<p>Presentatie werkwijze verschillende vaktherapieën.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gevoeligheidsprincipe cliënt bij keuze vaktherapieën; - Indicatiestelling (DSA-domeinen); - Observatiemogelijkheden; - Inbedding / afstemming <p>(bijvoorbeeld meerdere invalshoeken naar zelfde type functieprobleem c.q. mogelijkheid).</p> <p>Oefening: Neem deel aan de opdrachten, welke door de docent gegeven worden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oefening ingebrachte casus.

Dagdeel 13	Belevingsgerichte zorg
Doelen:	De cursist: <ul style="list-style-type: none"> - Kent de mogelijkheden en beperkingen binnen de 'stepped care' methode van de R.O.B, Validation en Z.A.O. benaderingswijzen; - Kent de mogelijkheden en beperkingen van belevingsgerichte zorg bij sociotherapie als middel om het gedrag van cliënten in hun milieu vorm te geven; - Brengt deze in relatie met de andere behandel/zorgelementen voortvloeiende uit de DSA- domeinen.
Vorbereiding:	<p>Titel: <i>Meer kwaliteit van Leven; Integratieve Persoonsgerichte Dementie zorg</i> Schrijver: Rose-Marie Droes e.a. Hoofdstuk 10 bladzijdes 163 t/m 184, Schijver: Evelyn Finnema (Omgaan met dementie: Belevingsgerichte begeleiding en zorg in de verschillende stadia van Dementie).</p> <p>Titel: "Passiviteiten van het dagelijks leven" Schrijver: Jan van Eijle</p>
Onderwerpen:	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering en samenhang wat betreft de belevingsgerichte benaderingswijzen; - Relatie met andere DSA-domeinen en met andere interventies. <p>Oefening:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uw eigen casus.

Dagdeel 14	Psychotherapie en systeemtherapie
Doelen:	De cursist: -Verwerft kennis en inzicht met betrekking tot mogelijkheden en beperkingen van psychotherapieën in relatie tot het integrale behandel/zorgproces.
Vorbereiding:	Titel: " <i>Klinisch redeneren bij ouderen</i> " Schrijver: Ton Bakker e.a. Hoofdstuk 9b, Schrijver: Joke Groeneveld (Mantelzorg onder druk).
Onderwerpen:	<ul style="list-style-type: none"> - Kerngegevens van verschillende therapiemogelijkheden; - Keuzen maken. <p>Oefening:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oefening ingebrachte casus.

Dagdeel 15	Persoonlijkheidsstoornissen
Doelen:	De cursist: <ul style="list-style-type: none"> - Leert de symptomen van een neurose en (pré)-psychosen te onderscheiden; - Weet hoe men de relatie met een (pré)-psychotische cliënt, in het bijzonder iemand met narcistische of borderline problematiek, moet onderhouden en met welk doel; - Onderkent het belang van de persoonlijkheidskenmerken in relatie met de overige DSA-kenmerken bij toestandsbeelden als depressie/agressie en angst; - Kan de psychodynamische processen benoemen.
Vorbereiding:	<p>Titel: " <i>Klinisch redeneren bij ouderen</i>"</p> <p>Schrijver: Ton Bakker e.a. Hoofdstuk 8d bladzijdes 362 t/m 374, Schrijver: Leonie van Assen (Persoonlijkheidsstoornissen).</p> <p>Titel: Overdracht en Tegenoverdracht. Schrijver: F. van Delft, Den Haag, Boom Lemna</p>
Onderwerpen:	<ul style="list-style-type: none"> - Psychodynamiek: <ul style="list-style-type: none"> * Object relaties in kader zelfpsychologie; * Speciale aspecten in de ouderdom. - Therapeutische relatie: <ul style="list-style-type: none"> * Eerst relatie opbouwen en daarna voortdurend monitoren. <p>Oefening:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Oefening ingebrachte casus.

Dagdeel 16	Personalised psychofarmaca .i.c.m. psychiatrische benadering
Doelen:	De cursist: -Verwerft kennis en inzicht met betrekking tot het optimaal 'personalised' voorschrijven en monitoren van psychofarmaca bij kwetsbare ouderen
Vorbereiding:	Titel: <i>Meer kwaliteit van Leven; Integratieve Persoonsgerichte Dementie zorg</i> Schrijver: Rose-Marie Drees e.a. Hoofdstuk 14 bladzijdes 231 t/m 245, Schrijver: Ton Bakker (Een psychosociale en psychiatrische benadering). Titel: www.swbalans.nl Rubriek Helpdesk PG Revalidatie. Bestudeer Psychofarmaca schema en spelregels.
Onderwerpen	<ul style="list-style-type: none"> - Klinische relevantie (neuro) psychiatrische symptomen; - Voorwaarden tot voorschrijven; - Schema van psychofarmaca en gebruik regels; - Resultaten bij PG Revalidatie; - Oefening ingebrachte casus.

Dagdeel 17	Intervisie terugkomdag / presentatie eindopdracht
<p>Doelen:</p>	<p>Opdracht 1.</p> <p>De casus van de door u bij aanvang van de cursus beschreven cliënt vormt de basis voor de uitwerking van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een DSA schema; - Een analyse van de verzamelde gegevens, dit houdt in dat u een hypothese vormt, die u verkregen heeft na brainstorming over de verschillende DSA velden; - Een voorstel voor een behandelplan; - Een motivatie van de daarbij gekozen interventies. <p>Opdracht 2.</p> <p>Indien het niet mogelijk is een casus van een cliënt te beschrijven laat u zien dat u een DSA schema in kunt vullen en dat u zicht hebt gekregen op de complexiteit van het behandel- en zorgproces.</p> <p>U toont aan d.m.v. een eigen presentatie hoe u de lesstof toe kunt passen binnen uw werk.</p> <p>Opdracht 3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - U werkt voor uw setting een jaarplan uit waarin de volgende aspecten aan de orde moeten komen: - Beschrijf de setting waarin u werkzaam bent vanuit het perspectief van een integrale benadering van cliënten; - Geef aan of u de DSA of welke andere methodiek als middel tot een integrale benadering van cliënten in uw professioneel handelen vorm kunt geven. <p>Beschrijf aan welke voorwaarden in uw setting voldaan moet zijn, voordat de DSA of een nadere methodiek ingevoerd kan worden.</p>
<p>Vorbereiding:</p>	<p>De beschreven casus en het jaarplan moeten uiterlijk 14 dagen voor deze evaluatie via e-mail in het bezit zijn van de docenten. E en hard kopie moet opgestuurd zijn aan de docenten.</p>
<p>Onderwerpen:</p>	<p>Bespreking van de casus.</p>

Dagdeel 18	Afsluiting, evaluatie en diplomering
Doelen:	Evaluatie van alle modulen. Evaluatie : proces en werkwijze met elkaar.
Vorbereiding:	Vorbereiding op deze evaluatie
Onderwerpen:	Zijn de volgende doelen bereikt: <ul style="list-style-type: none"> - Het ontwikkelen en versterken van de eigen professionele vaardigheden ten aanzien van interdisciplinaire psychogeriatrische behandeling en zorg: in klinische en ambulante setting; - Het hanteren van de DSA diagnostiek met betrekking tot ziekte en functiekenmerken, individu gericht en interdisciplinair werken, waarvan het omgaan met kennisverschillen tussen de disciplines deel uit maakt; - Het optimaliseren van een interventie gerichte attitude vanuit het respect voor en gelijkwaardigheid aan de cliënt met psychogeriatrische problematiek waarbij de problemen en mogelijkheden van de cliënt en zijn systeem centraal worden gesteld; - Het ruimte bieden om vanuit persoonlijke motieven gekoppeld aan positie en deskundigheid een eigen professionele bijdrage te leveren aan de leergang.